

INTERESAT E MËSIMDHËNËSVE PËR RIKUALIFIKIM NË PROGRAMIN AVANCIMI I KUALIFIKIMIT TË MËSIMDHËNËSVE

M.Sc. Bashkim Ali Azemi
Instituti Pedagogjik i Kosovës
Bashki.A.Azemi@rks-gov.net

M.Sc. Remzi Bujari
r.bujari@hotmail.com

M.Sc. Agim Bujari
Instituti Pedagogjik i Kosovës
Agim.Bujari@rks-gov.net

Përmbledhje

Qëllimi i këtij punimi është të analizojë rolin e interesave në pjesëmarrjen e mësimitdhënësve në AKM nga aspekti i nxitjes për rikualifikim. Kualifikimi tani shihet si një domosdoshmëri për arsye se mësimitdhënësve, sot, u duhet të marrin informacione dhe të përballen me sfidat e të ardhmes në vitet që pasojnë, andaj, ata duhet të planifikojnë kualifikimet që praktikisht të jenë të përballueshme për sa i përket kohës, vendit dhe mundësive financiare. Në këtë aspekt, interesat kanë një ndikim të madh që të motivojnë mësimitdhënësit për kualifikim dhe rikualifikim, sepse në kushtet bashkëkohore, me anë të këtij veprimi hapen mundësitë për përfitimin e kualifikimit, i cili u mundëson mësimitdhënësve të kenë një autonomi dhe një përgjegjësi më të madhe për kualifikimin e tyre.

Interesat e mësimitdhënësit për rikualifikim mund të përkufizohen si bashkëveprim i shumë aktiviteteve, me qëllim të përmirësimit të njohurive, shkathtësive, aftësive, me perspektivë personale, sociale dhe të orientuar në profesion, me modalitete arsimimi formale, joformale, me mjete gjithnjë e më të larmishme (tradicionale dhe të reja, elektronike) e në mjedise të ndryshme (arsimore, të punës, publike dhe shtëpiake), sipas nevojave e mundësive të vetë mësimitdhënësve.

Interesi është gjeneratori kryesor i nxitjes për kualifikim të mësimeve, sepse sipas interesit ata edhe përzgjedhin rrugët dhe përmbajtjet e ndryshme për t'u arsimuar.

Studimi i kësaj problematike, ka për qëllim konstatimin e nivelit të interesimit të mësimeve të shkollave nëntëvjeçare për pjesëmarrje në AKM.

Pyetja e hulumtimit është: Sa janë të interesuar mësimeve të shkollave nëntëvjeçare që të rikualifikohen.

Hipoteza themelore e hulumtimit është: Mësimeve të shkollave nëntëvjeçare janë të interesuar për rikualifikim.

Për realizimin e këtij studim kemi përdorur këto metoda: metodën e analizës teorike, metodën e analizës së dokumentacionit, metodën statistikore dhe atë të krahasimit.

Popullacioni i këtij hulumtimi është 556 mësimeve që vazhdojnë studimet në programin AKM-së, ndërsa grupi përfaqësues është 226 mësimeve.

Si instrument i hulumtimit është përdorur protokoli i anketës, dhe teknika e anketimit, në përbërje nga tri pjesë, me gjithsej 40 pyetje.

Fjalët kyçe: interesa, mësimeve, kualifikim, rikualifikim.

Summary

The purpose of this paper is to analyze the role of interests in teachers' participation in AKM in terms of stimulation for requalification. Qualification is now seen as a necessity, because teachers today need to update information and to face future challenges in the years to come, so they should plan qualifications that are practically affordable in terms of time, place and financial opportunities. In this regard, interests have a major impact on qualification, because contemporary conditions provide

qualification opportunities allowing teachers to have more autonomy and greater accountability for their qualification/s.

Teacher interests for qualification can be defined as the interaction of many activities aimed to improve knowledge, skills and personal, social and profession oriented competences through formal, non-formal and informal education modalities with divers tools (traditional and new, electronic) and in different environments (education and training, work, public and home) according to the needs and possibilities of teachers.

Interest is the main generator of encouragement for teacher qualification, because according to the interest they select different ways and contents for their education.

The study of this issue aims to determine the level of interest of teachers in primary schools to participate in AKM.

The research question is: How interested are teachers in lower secondary schools to obtain a re-qualification.

Core research hypothesis is: Teachers of lower secondary schools are interested in requalification.

In order to carry out this study we used the following methods: theoretical analysis method, document analysis method, statistical methods and comparison method.

The population of this study includes the 556 teachers who continue their education at AKM program, whereas the sample consists of 226 teachers.

The research instruments used for this study include the survey protocol and techniques composed of three parts with total 40 questions.

Key words: interests, teachers, requalification

HYRJE

Koncepti rikualifikim, sot, ka ndryshuar substancialisht dhe është shndërruar në një rang më të lartë dhe më të gjerë (global) dhe me disa specifika që janë më të nevojshme për përmbushjen e nevojave profesionale të një mësimdhënësi bashkëkohor.

Rikualifikimi tani shihet si një domosdoshmëri, për arsye së mësimdhënësve, sot u duhet të marrin informacione dhe të përballen me sfidat e së ardhmes, në vitet që pasojnë, andaj ata planifikojnë kualifikimet që praktikisht të jenë të përballueshme për sa i përket kohës, vendit dhe mundësive financiare.

Interesi është njëri ndër faktorët me shumë rëndësi për pjesëmarrjen e mësimdhënësve në rikualifikim. Përpjekja për të arritur një rikualifikim të dëshiruar apo të mundshëm, nënkupton të jesh në radhë të parë i interesuar. (Merriam S. B. 2001:3-14).

Parimisht, rikualifikimi është çdo gjë e cila mund të avancohet dhe është me interes që mësimdhënësi të certifikohet me njohje apo pranim zyrtar të vlerës së tij si në mësimdhënie ashtu edhe në avancim akademik. Kështu, sistemi i rikualifikimeve duhet t'i përfshijë të gjitha aspektet e aktiviteteve të cilat rezultojnë në pranimin e këtij mësimi, kualifikimi.

Në këtë aspekt jeta moderne sjellë mundësi më të mëdha dhe alternativa më të shumta për mësimdhënësit që kanë interesa për t'u arsimuar dhe kualifikuar.

Programi për Avancimin dhe Rikualifikimin e Mësimdhënësve ka filluar në vitin 2006 dhe është duke vazhduar edhe në këtë kohë (2016).

Secili mësimdhënësi mbi bazën e reflektimit për përvojën gjatë rikualifikimit përmes programit të AKM-së, përcaktohet për interesin e tij në pjesëmarrjen në këtë program për zhvillimin e mëtutjeshëm të njohurive dhe aftësive të veta profesionale.

Interesat ndikojnë fuqishëm në ngritjen e synimeve dhe pritjeve për formim profesional, gjegjësisht me ngritjen e synimeve dhe pritjeve nga rikualifikimi.

Me interes për rikualifikim nënkuptojmë aftësinë e një mësime dhënësi për të identifikuar dhe kuptuar rolin që ka rikualifikimi për t'ju përgjigjur nevojave të profesionit, në mënyrë që ai, pastaj të mund të ushtrojë një rol profesional, konstruktiv, impenjues dhe konkurrues në shoqëri. Ky përkufizim nënkupton që çdo mësime dhënësi mund të rikualifikohet në çdo kohë, në mënyrë periodike të vijueshme, me ritmet dhe në drejtimet e vendosura prej tij, varësisht nga nevojat dhe kërkesat që ai ka e që mund të ndryshojnë gjatë gjithë jetës.

Sipas literaturës andragogjike interesat e zbehta, dhe mosinteresi bëhen pengesë për t'u rikualifikuar ngase mësime dhënësi konsideron se me mbarimin e një kualifikimi e ka siguruar një nivel të dijes shkencore, dhe një vend të punës, atëherë për të ka përfunduar edhe arsimimi e që është një gabim i cili do t'u kushtojë gjeneratave të tëra. Mësime dhënësit janë autonom, por nuk janë tërësisht të pavarur në realizimin e interesave për rikualifikim, ngase rikualifikimi varet edhe nga faktorët tjerë, siç janë mundësia për rikualifikim, aspekti financiar etj, të cilët ndikojnë në interesimin e tyre për rikualifikim. Mirëpo, me interesimin e mësime dhënëseve tejkalohen këto pengesa më lehtë se sa kur ata nuk kanë interesim për të vazhduar arsimin dhe rikualifikimin e tyre.

NDIKIMI I INTERASAVE NË INKURAJIMIN E MËSIMDHËNËSVE PËR RIKUALIFIKIM

Interesi është gjeneratori kryesor i nxitjes për rikualifikim, sepse sipas interesit, mësime dhënësit edhe përzgjedhin rrugët dhe përmbajtjet e ndryshme për t'u arsimuar. Interesi e shtyn mësime dhënësin të marrë pjesë pandërprerë në arsim gjatë gjithë jetës. Ai manifestohet në formë të nxitjes për pjesëmarrje në rikualifikim, për të siguruar ngritje e përsosje profesionale.

Theksimi i interesave të qarta nga mësime dhënësit për pjesëmarrje në rikualifikim të arritshme ose të perceptuara për t'i arritur, si dhe kur e dinë se në fund do të kenë interes, qoftë ai material, apo për ngritje page, ngritje në detyrë apo karrierë, janë shtytës të fortë në këtë plan. Asnjë mësime dhënësi

nuk shfaq interesim të marrë pjesë në rikualifikim nëse nuk është i bindur për vlefshmërinë e atij rikualifikimi. Pra, interesat e mësimdhënësit për pjesëmarrje në programin e AKM, janë një nga nxitësit edhe për të mësuarit gjatë gjithë jetës. Meqë të gjithë mësimdhënësit janë të ndryshëm nga njëri-tjetri, ata janë plotësisht të ndryshëm edhe sa i përket aspektit të interesave që ata kanë.

Mësimdhënësit kanë njohuri më të mëdha për rolin e rikualifikimit, sidomos në azhurnimin e aftësive për të ardhmen, e në këtë rast edhe për aftësitë që i duhet.

Interesi i pjesëmarrjes në kualifikim përcakton nivelin e pjesëmarrjes në procesin e rikualifikimit, gjegjësisht angazhimin personal për rikualifikim.

Si interesi i mësimdhënësve janë edhe eksperiencat gjatë rikualifikimit, qëndrimi i tyre për rikualifikim në jetën e mëvonshme pra pritshmëritë, etj.

Përgjithësisht, mësimdhënësit interesohen kur besojnë se rikualifikimi është në interesin e tyre material, për ngritje në karrierë, gjegjësisht nga një besim se kualifikimi ka një rëndësi për të ardhmen e tyre personale ose profesionale që do t'u shpaguehet.

Ndikimi i interesave në gatishmërinë e mësimdhënësve për rikualifikim

Mësimdhënësit janë njerëz të rritur që punojnë në organizata komplekse të sistemit, shkollës, klasës, lëndës mësimore, drejtimit të shkollës, aktivitet profesional, etj.

Atyre u kërkohet angazhimi i vazhdueshëm i përvetësimit të njohurive teknike dhe profesionale si përforcim i vetvetes, identitetit personal me kompetenca për ushtrimin e profesionit të mësimdhënësit. **(Chrobak, 2001)**

Gatishmëria e mësimdhënësve për arritjen këtij niveli manifestohet me aftësinë e tij për marrjen e vendimit dhe gatishmërinë për përmbushjen e tij. Në një masë të madhe, gatishmëria ndikon edhe në suksesin e rikualifikimit.

Gatishmëria për t'u rikualifikuar ndryshon, përkatësisht varet edhe nga faktorët e tjerë si: mosha, mundësitë financiare, vendbanimi, etj.

Ndikimi i interesave në pjesëmarrjen e të rriturve në rikualifikim

Interesat ndikojnë në shkallën e rikualifikimit të të rriturve ku si pasojë ndikon në rritjen e numrit të mësimdhënësve për arsimim gjatë gjithë jetës. Gjatë rikualifikimit ata përfitojnë njohuri dhe aftësi të reja për përdorim në mësimdhënie. Duke u rikualifikuar dhe aftësuar, mësimdhënësit fuqizohen me kompetenca të reja, por kjo varet edhe nga rrethi, koha e tyre për rikualifikim, aspekti financiar, pranimi formal i kualifikimeve profesionale nga drejtori i shkollës si dhe mundësitë për karrierë. (Cooper&Kotze, 2000)

Kjo argumentohet nga fakti se interesat ndikojnë në rikualifikim duke e rritur numrin e pjesëmarrësve si dhe relevancën e përgatitjeve (rikualifikimeve) duke e përmirësuar gjithashtu kualitetin e mundësive të të mësuarit që mësimdhënësit të mund të bëjnë zgjedhje më të mira të rikualifikimeve për ngritje dhe avancim profesional.

Ndikimi i përvojës gjatë rikualifikimit

Përvoja dhe rikualifikimi janë të ndërlidhura me njëra tjetrën.

Një ndikim për pjesëmarrje në rikualifikim ka edhe përvoja të mësimdhënësve.

Ndikimi i interesave bën që shumë mësimdhënës të marrin pjesë në rikualifikim në mënyrë që të përfitojnë njohuri dhe aftësi të reja për veten dhe një motiv për arsim të vazhdueshëm, që shpeshherë i jep kahe edhe zhvillimit dhe afirmimit të tij në një fushë të caktuar profesionale.

Mësimdhënësit me përvojë nuk do të investojnë kohë, përpjekje për të ndjekur rikualifikimin në qoftë se njohuritë, aftësimi, specializimi që kanë siguruar më parë nuk njihen realisht nga shoqëria.

Faktorët të cilët kanë ndikim për pjesëmarrjen e mësimdhënësve në rikualifikim janë: mosha, statusi, gjinia, niveli i shkollimit apo kualifikimit, vendbanimi, mundësia për t'u qasur në arsim, etj.

AKM-program i rikualifikimit të mësimeve në shërbim

Mësimeve sot është i përfshirë në një realitet shoqëror i cili karakterizohet nga procese ndryshimesh të shpejta të kualifikimeve që janë të nevojshme për punësim. Është e qartë tashmë se një mësues nuk mund të bëhet efektiv vetëm nga një kualifikim i fituar vite më parë.

Rikualifikimi dhe zhvillimi i vazhdueshëm janë një nga kushtet esenciale për një mësime cilësore. Në këtë optikë ofrimi i rikualifikimit të mësimeve duhet të jetë një e drejtë dhe detyrim për ta.

Një nga zgjidhjet e ofruara për t'i bërë ballë këtij problemi, është ofrimi i programit për avancimin e mësimeve që kanë përfunduar shkollën e lartë.

Programi i ofruar për mësimeve në shërbim (akredituar më parë nga Agjencia e Akreditimit), është zhvilluar në bazë të programit të Shkollës së Lartë Pedagogjike të mëparshëm (studimet katër semestrale, gjegjësisht dy vjeçare) dhe programet aktuale të ofruara nga Fakulteti i Edukimit.

Ky programi është në përputhje me Udhëzimin Administrativ 16/2005 të Ministrisë së Arsimit, për përgatitjen e mësimeve.

AKM është programi i vetëm ekzistues për zhvillimin profesional të mësimeve në shërbim, i cili ofrohet në katër qendrat e edukimit: në Prishtinë, në Gjiilan, në Gjakovë dhe në Prizren.

Ky program iu ofrua mësimeve në dy faza:

Në fazën e parë, në vitin akademik 2010-11, programet e ofruara ishin:

- Programi i arsimit parashkollor (vetëm në Gjiilan),
- Programi i arsimit fillor,
- Programi Matematikë - Informatikë,
- Programi Teknologji - Informatikë,
- Programi Letërsi dhe gjuhë shqipe, si dhe
- Programi Gjuha Angleze.

Numri i mësimeve, të përfshirë në fazën e parë, ishte 1.069.

Në fazën e dytë të programit 2011/2012, u ofruan edhe 4 programe të tjera. Pra në këtë fazë për ndryshim nga faza e parë ishte rritja e numrit të programeve:

- Fizikë - Kimi,
- Biologji - Kimi,
- Histori - program Edukata qytetare,
- Gjeografi - program Edukata qytetare,

Numri i mësimeve të përfshirë në këtë fazë ka qenë 1970.

Numri i përgjithshëm i mësimeve që kanë përfunduar këtë program, arrin në 2.620.

Ky program vazhdon dhe planifikohet që në të ardhmen, numri i mësimeve, të cilët do të jenë të përfshirë në këtë program, të përfshijë edhe 1.828 mësime. (Grapci, 2011)

METODOLOGJIA

Për realizimin e këtij studimi janë përdorur disa metoda si: metoda e analizës së dokumentacionit, metoda statistikore dhe metoda e krahasimit.

Popullacionin e këtij hulumtimi e përbëjnë 556 mësime të shkollave nëntëvjeçare që vazhdojnë studimet në programin e AKM-së, në vitin akademik 2014-2015, ndërsa grupin përfaqësues e përbëjnë 152 mësime. Si instrument i hulumtimit është përdorur shkalla likerit me 5 shkallët e saj, i përbërë nga tri pjesë me gjithsej 40 pyetje. Besueshmëria e instrumentit është matur përmes Alpha Chronbah, dhe rezulton se instrumenti ka një besueshmëri të lartë. Shih tabelën nr.1.

Tabela nr. 1. Besueshmëria e instrumentit të hulumtimit

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items
.803	.759

Pyetësorët janë plotësuar në prezencë të profesorëve të AKM-së. Koha për plotësimin e pyetësorit nuk ka qene e kufizuar. Mbledhja e pyetësorëve të hulumtimit dhe administrimi është bërë nga autorët e hulumtimit

Rezultatet janë analizuar përmes programit SPSS 18, ku janë nxjerrë përqindjet, mesatarja dhe devijimi standard.

Qëllimi i hulumtimit

Studimi i kësaj problematike ka për qëllim konstatimin e nivelit të interesimit të mësimeve të shkollave nëntëvjeçare për pjesëmarrje në programin AKM

Pyetja kërkimore: Sa janë të interesuar mësimeve të shkollave nëntëvjeçare që të marrin pjesë në programin e AKM-së?

Hipoteza kryesore: Mësimeve të shkollave nëntëvjeçare janë shumë të interesuar për rikualifikim.

Hipotezat ndihmëse: Mësimeve të shkollave nëntëvjeçare janë më shumë të interesuar për rikualifikim.

INTERPRETIMI I REZULTATEVE

Rezultatet e fituara me anë të programit SPSS, janë paraqitur në këtë punim fillimisht me anë të përqindjes për secilën shkallë. Të njëjtat rezultatet janë paraqitur edhe në tabelën Nr. 2. Gjithashtu janë paraqitur edhe mesatarja dhe devijimi standard.

Rezultatet e frekuencës

Lidhur me pyetjen kryesore të hulumtimit, rezultojnë se 92.7 % e mësuesve kanë qëndrim pozitiv për rikualifikim në AKM, 6.6 % kanë qëndrim neutral sa i përket rikualifikimit në AKM, ndërsa 0.7 % e mësuesve kanë qëndrim negativ ndaj rikualifikimit në AKM.

Në bazë të rezultateve të paraqitura, vërehet se në pyetjet pozitive që janë bërë lidhur me interesin e mësuesve për rikualifikim në AKM, 92.9 % e tyre janë të interesuar, 3.8 % nuk janë të vendosur, ndërsa 3.3 % kanë mendim negativ për rikualifikimin.

Në pyetjet negative të parashtruara lidhur me interesat e mësuesve për rikualifikim, vërehet se 77.5 % e tyre kanë mendim negativ lidhur me këto pyetje, 7.2 % kanë mendim neutral, ndërsa 15.3 % kanë mendim pozitiv lidhur me këto pyetje. Nëse krahasohen rezultatet nga pyetjet pozitive dhe negative lidhur me interesin e mësuesve për rikualifikim, vërehet se është një mospërputhje rreth 15 %. Mësuesit, në pyetjet pozitive, kanë shprehur një interesim më të madh për rikualifikim, ndërsa në pyetjet negative, një numër i mësuesve nuk e ka shprehur të njëjtin interesim.

Lidhur me interesat e mësuesve për rikualifikim për karrierë dhe avancim profesional, 42.8 % e tyre kanë qëndrim pozitiv, 5 % e mësuesve kanë qëndrim neutral, ndërsa 5.2 % kanë qëndrim negativ.

Lidhur me gatishmërinë për pagesën e studimeve të tyre, 62.5 % e mësuesve kanë qëndrim pozitiv, 6.6 % kanë qëndrim neutral, ndërsa 30.9 % kanë qëndrim negativ.

Në pyetjen negative, që lidhet me investimet financiare, 50.3 % kanë qëndrim pozitiv, pra nëse dikush i financon ata janë të gatshëm të avancohen, 8.6 % e mësuesve kanë qëndrim neutral, ndërsa 41.1 % e mësuesve kanë qëndrim negativ, e që nënkuptohet se 41.1 % e mësuesve janë në gjendje të paguajnë për këtë. Nëse krahasohen rezultatet e pyetjeve pozitive dhe atyre negative për pagesën e studimeve të tyre, është një mospërputhje prej rreth 20 %.

Tabela nr. 2. Frekuenca e rezultateve të hulumtimit

	PYETJA KRYESORE	5 Shumë i interesuar %	4 I interesuar %	3 Deri diku i interesuar %	2 Pak i interesuar %	1 Aspak i interesuar %
1	Cili është niveli i interesimit tuaj për vazhdimin e arsimimit në programin AKM	63.2	29.5	6.6	0.7	0
	PYETJET	5 Plotësisht Dakord %	4 Dakord %	3 I lëkundur %	2 Jo dakord %	1 Aspak dakord %
2	Kam dëshirë të vazhdoj të arsimohem	63.8	29.6	4.6	1.3	0.7
3	Të mësuarit në këtë moshë për mua është qesharake	7.2	7.9	3.9	34.2	46.7
4	Unë jam në gjendje të paguaj për aftësimin edhe arsimimin tim	27.0	35.5	6.6	23.0	7.9
5	Arsimimi është i rëndësishëm për mua personalisht	79.6	18.4	0.7	0.7	0.7
6	Arsimimi nuk është për mua dhe njerëzit si unë	7.9	5.3	3.9	35.5	47.4
7	Dëshiroj të kem një nivel të lartë të aftësive dhe një kualifikim të lartë profesional	72.4	25.0	1.3	1.3	0
8	E shoh edukimin si investim për të ardhmen time	75	22.4	1.3	0.7	0.7
9	Unë preferoj të mësoj me shumë në universitet se sa në trajnime	52	33.6	7.2	6.6	0.7
10	Të mësuarit në profesionin e mësimit është diçka që duhet të përjetohej si punë e juaja	63.8	32.9	2	1.3	0

11	Me pëlqen ideja e të mësuarit në rrugë të reja si përmes internetit	28.9	52	12.5	3.3	3.3
12	Të mësuarit na nevojitet vetëm që në fund të marrim një certifikatë/diplomë.	5.3	7.2	3.3	35.5	48.7
13	Nuk jam i interesuar të marr pjesë në ndonjë formë të arsimimit	5.3	6.6	7.9	37.5	42.8
14	Unë dëshiroj të marr pjesë në trajnim dhe arsimim gjatë gjithë jetës	50.7	34.9	7.9	4.6	2
15	Kam dëshirë të hulumtoj, të mësoj gjëra të reja, çfarëdo qofshin ato	63.8	31.6	2	2	0.7
16	Nuk kam kohë të shpenzoj për të mësuar më shumë	3.9	9.2	7.9	42.8	36.2
17	Nuk kam kohë të arsimohem për arsye familjare,	9.2	9.2	15.1	40.8	25.7
18	Preferoj ta shpenzoj kohën e lirë duke bërë gjëra tjera më shumë se sa të mësoj	2	5.9	3.9	44.7	43.4
19	Është shumë e vështirë të gjej kohë për të mësuar për shkak të orarit të punës	7.9	23.7	9.2	38.2	21.1
20	Dëshiroj të arsimohem por nuk gjej mbështetje financiare	13.8	44.1	10.5	23	8.6
21	Nuk kam nevojë të arsimohem për llojin e punës që bëj	5.3	8.6	4.6	54.6	27
22	Nuk kam kohë të lirë sepse më duhet të merrem me familjen	7.9	19.7	8.6	46.1	17.8
23	Unë nuk jam i interesuar të ndjek ndonjë arsimim ose trajnim	3.9	5.3	6.6	50	34.2

24	Kam vullnet për të mësuar nëse paguan dikush tjetër për mua	19.7	23	6.6	36.8	13.8
25	Do të ndihesha jo mirë që të mbaja kurs me ndonjë person tjetër.	3.9	14.5	10.5	51.3	19.7
26	Jam shumë i vjetër për të mësuar dhe të marr pjesë në trajnime ose kurse.	3.9	7.2	3.9	42.8	42.1
27	Benifitet e mia do të ndalen nëse unë nuk trajnohem dhe kualifikohem.	13.2	23	10.5	36.8	16.4
28	Nuk e di se ku të shkoj ose ku të pyes rreth fushave të arsimimit që unë i dëshiroj	3.9	13.8	11.8	51.3	19.1
29	Nuk e shoh rëndësinë e arsimimit gjatë gjithë jetës në kushtet aktuale në Kosovë	5.9	18.4	9.9	44.7	21.1
30	Do të bëhesha nervoz nëse do të kthehesha në shkollë/ fakultet përsëri.	5.9	13.2	7.2	50	23.7
31	Nuk e di se cilat kurse do të jenë në interesin tim dhe si do të më hyjnë në punë mua, sot.	4.6	18.4	15.8	49.3	11.8
32	Nuk mund të gjej këtu trajnimin që e dëshiroj unë	7.9	17.1	13.2	46.1	15.8
33	Asnjëra nga ofertat në universitet për arsimim nuk më përgjigjet mua.	1.3	7.9	10.5	53.3	27
34	Unë jam i kënaqur me rrogën që marr si mësues dhe nuk më duhet trajnimi shtesë për rritje të pagës	5.3	8.6	11.2	50	25
35	Më shumë jam i interesuar për karrierën time profesionale sesa për arsimimin më të mirë të fëmijëve	3.3	7.9	1.3	46.1	41.4

36	Edhe pse kam marr pjesë në disa trajnime, drejtorja e shkollës nuk e vlerëson këtë gjë	21.7	36.8	9.2	23.7	8.6
37	Drejtorja e shkollës nuk interesohet për përmirësimin e mësimdhënies	14.5	23.7	9.2	34.9	17.8
38	Mësimdhënia më jep mundësi që të avancohem profesionalisht	48	47.4	0.7	2	2
39	Unë nuk e di me qartësi atë që pritet nga unë, pas kualifikimit	5.3	15.8	13.2	46.1	19.7
40	Nëse do të kisha mundësi nuk do ta vijoja programin AKM	5.3	7.2	2.6	42.1	42.8

Mesatarja dhe devijimi standard

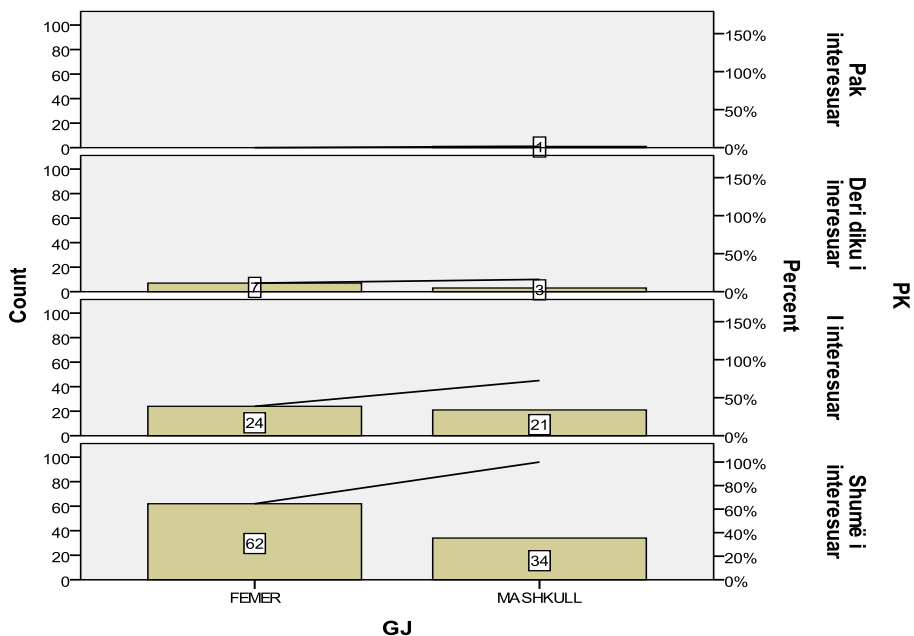
Duke u bazuar në rezultatet e paraqitura në tabelën numër 3, kryesisht në rastet kur është mesatarja e lartë, devijimi standard është i ulët, dhe e kundërta, kur është mesatarja e ulët, devijimi standard është i lartë. Në përgjithësi pyetjet që me orientim pozitiv kanë marrë përgjigje pozitive dhe në bazë të rangimit të përgjigjeve vërehet një mesatare e lartë, ndërsa devijimi standard i ulët.

Tabela nr. 3. Mesatarja dhe devijimi standard

Pyetjet	Mean	Std. Deviation	Pyetja	Mean	Std. Deviation
Pyetja 1	3.55	.649	Pyetja 21	1.11	1.062
Pyetja 2	3.55	.708	Pyetja 22	1.54	1.217
Pyetja 3	.95	1.217	Pyetja 23	.95	.989
Pyetja 4	2.51	1.317	Pyetja 24	1.98	1.398
Pyetja 5	3.76	.564	Pyetja 25	1.32	1.070
Pyetja 6	.91	1.198	Pyetja 26	.88	1.048
Pyetja 7	3.68	.569	Pyetja 27	1.80	1.324

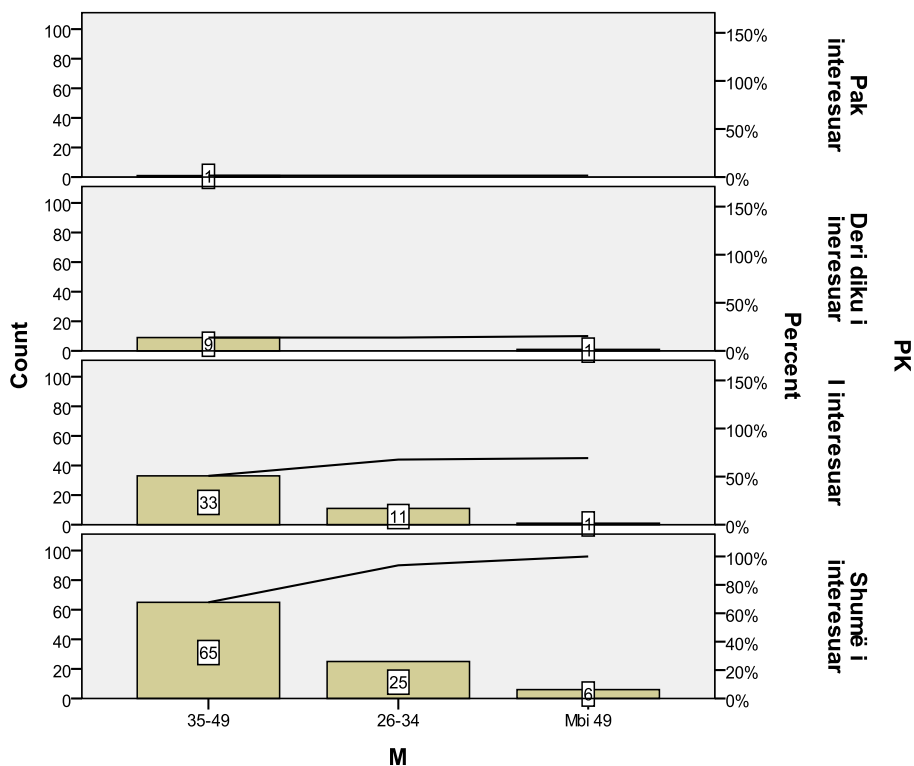
Pyetja 8	3.70	.596	Pyetja 28	1.32	1.059
Pyetja 9	3.30	.912	Pyetja 29	1.43	1.183
Pyetja 10	3.59	.602	Pyetja 30	1.28	1.140
Pyetja 11	3.00	.921	Pyetja 31	1.55	1.066
Pyetja 12	.85	1.126	Pyetja 32	1.55	1.178
Pyetja 13	.94	1.117	Pyetja 33	1.03	.902
Pyetja 14	3.28	.936	Pyetja 34	1.19	1.072
Pyetja 15	3.56	.698	Pyetja 35	.86	1.013
Pyetja 16	1.02	1.082	Pyetja 36	2.39	1.293
Pyetja 17	1.36	1.220	Pyetja 37	1.82	1.362
Pyetja 18	.78	.920	Pyetja 38	3.37	.779
Pyetja 19	1.59	1.273	Pyetja 39	1.41	1.130
Pyetja 20	2.32	1.215	Pyetja 40	.90	1.102

Krahasimi i rezultateve

Grafikoni numër 1. Interesimi i mësimdhënësve për arsimimin gjatë gjithë jetës, në bazë të gjinisë

Në bazë të rezultateve të paraqitura në grafikonin nr. 1, vërehet se mësimdhënëset janë më të interesuara se sa mësimdhënësit për arsimin gjatë gjithë jetës, edhe pse dallimet janë shumë të vogla. Rreth 92.5 % e mësimdhënëseve dhe 93 % e mësimdhënësvë kanë qëndrim pozitiv ndaj arsimimit gjatë gjithë jetës. 7.5 % e mësimdhënëseve dhe 5 % e mësimdhënësvë kanë qëndrim të moderuara sa i përket arsimimit gjatë gjithë jetës, ndërsa 1.7 % e mësimdhënësvë kanë qëndrim negativ ndaj arsimit gjatë gjithë jetës.

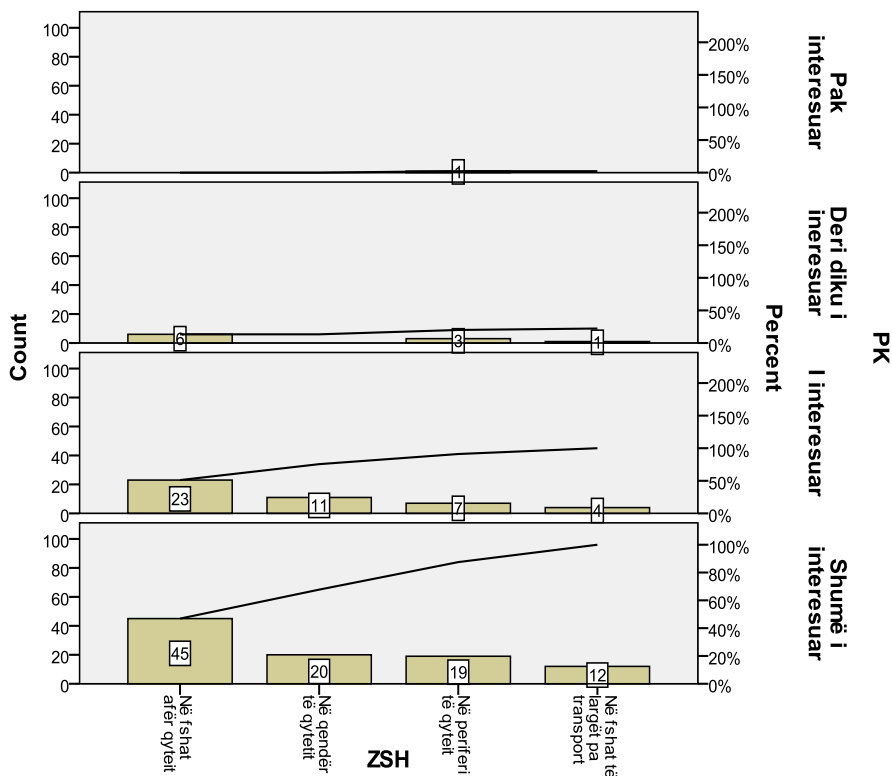

Grafikoni numër 2. Interesimi i mësimdhënësvë për arsimimin gjatë gjithë jetës, në bazë të moshës

Në bazë të grafikonit, vërehet se 90.7 % e mësimdhënësvë të grupmoshës 35-49, 100 % të mësimdhënësvë të grupmoshës 26-34 dhe 87.5 % e mësimdhënësvë të grupmoshës mbi 49, kanë qëndrimi pozitiv, ose kanë interesim për arsimimin gjatë gjithë jetës. 8.3 % e mësimdhënësvë të grupmoshës 35-49 dhe 22.5 % e mësimdhënësvë të grupmoshës mbi 49 vjeç

kanë qëndrim të moderuar sa i përket arsimit gjatë gjithë jetës. Ndërsa 1 % e mësimehënësve të grupmoshës 35-49, pak kanë interesim për arsimimin gjatë gjithë jetës.

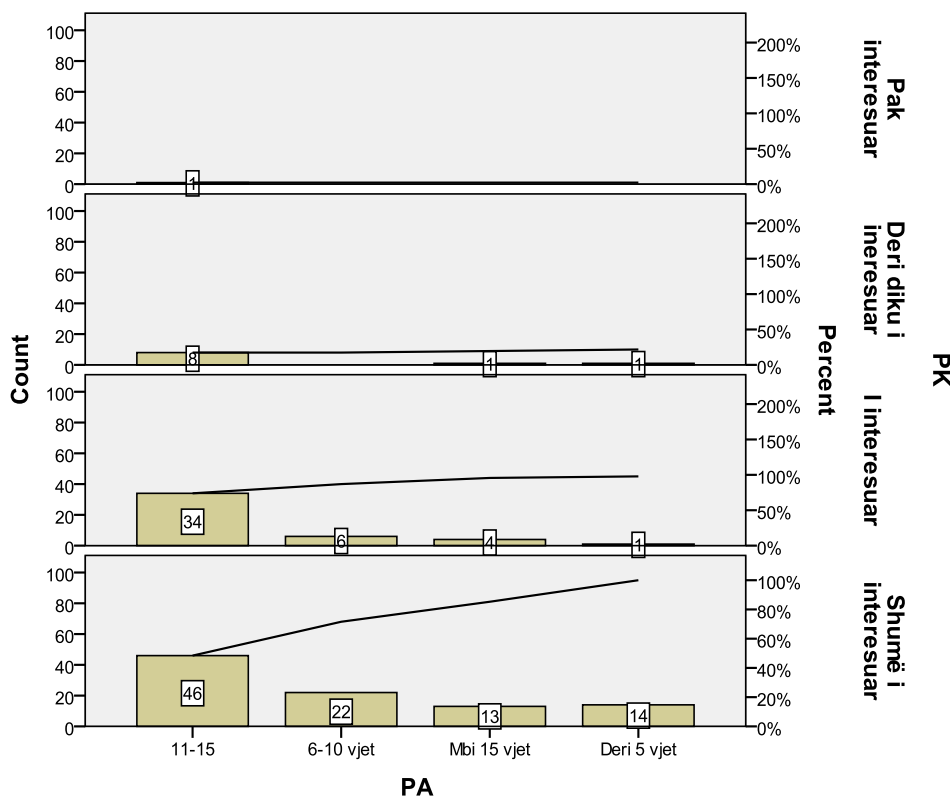
Nga rezultatet mund të nxjerrim konkluzionin se grupmosha e mësuesve 26-35, janë më të interesuar se sa mësimehënësit e grupmoshave të tjera, për rikualifikim.

Grafikoni numër 3. Interesimi i mësimehënësve për arsimimin gjatë gjithë jetës, në bazë të vendit ku punojnë

Duke ju referuar rezultateve të prezantuara me larte, vërehet se 92 % e mësimehënësve që punojnë në fshat, 100 % e mësimehënësve që punojnë në qendër të qytetit, 86.7 % e mësimehënësve që punojnë në periferi të qytetit dhe 94 % e mësimehënësve që punojnë në fshat të largët pa transport, kanë interesim për arsimimin e tyre, në raport me 8 % të mësimehënësve që

punojnë në fshat, 10 % të mësimdhënësve që punojnë në periferi të qytetit dhe 6 % e mësimdhënësve që punojnë në fshat pa transport, të cilët kanë qëndrim neutral sa i përket avancimit profesional të tyre. Ndërsa vetëm 3.3 % e mësimdhënësve që punojnë në periferi të qytetit nuk kanë interesim për avancimin e tyre profesional.

Grafikoni numër 4. Interesimi i mësimdhënësve për arsimimin gjatë gjithë jetës, në bazë të përvojës së punës

Në bazë të rezultateve të paraqitura në grafikonin nr 4. vërehet se 90 % e mësimdhënësve me përvojë nga 11-15vjet, 100 % e mësimdhënësve që kanë përvojë 6-10 vjet, 94.4 % e mësimdhënësve që kanë përvojë mbi 15 vjet dhe 93.8 % e mësimdhënësve që kanë përvojë deri në 5 vjet, kanë interesim më të madh për arsimimin gjatë gjithë jetës. Rreth 9 % e mësimdhënësve me përvojë 11-15 vjet, 5.6 % e mësimdhënësve me përvojë mbi 15 vjet dhe 6.2

% e mësimehënësve me përvojë deri në 5 vjet, kanë qëndrim neutral ndaj arsimimit gjatë gjithë jetës. Vetëm 1 % e mësimehënësve që kanë përvojë 11-15 vjet në arsim, nuk janë të interesuar për arsimimin gjatë gjithë jetës. Në bazë të këtyre rezultateve, vërehet se nuk ka dallime shumë të mëdha, por mësimehënësit me përvojë 6-10 vjet janë më të interesuar se sa mësimehënësit e tjerë për arsimimin gjatë gjithë jetës.

PËRFUNDIME

Rikualifikimi i mësimehënësve që kanë ndjekur këtë program, varet nga shumë faktorë, mirëpo ndër faktorët kyç është interesimi i tyre që të arsimohen. Kjo tregon se rikualifikimi i mësimehënësve është një realizim i interesit të tyre përmes të mësuarit aktiv-konstruktiv.

Interesat e mësimehënësve për rikualifikim, gjithashtu ndërlidhen edhe me njohjen e mundësisë së avancimit të njohurive, shkathtësive dhe aftësive, të cilat i nevojiten për punë të suksesshme në profesion.

Rezultatet e hulumtimit kanë mbështetur hipotezën tonë, se mësimehënësit e shkollave nëntëvjeçare janë shumë të interesuar për rikualifikim në AKM, (Tabela Nr. 2).

Pyetja kërkimore se a ka një lidhshmëri ndërmjet interesave dhe rikualifikimit që lidhen me specifikat e profesionit të mësimehënies është pohuar nga përgjigjet e mësimehënësve të këtij programi.

Në bazë të rezultateve të paraqitura, vërehet se në pyetjet pozitive që janë bërë lidhur me interesin e mësimehënësve për rikualifikim në AKM, 92.9 % e tyre janë të interesuar, 3.8 % nuk janë të vendosur, ndërsa 3.3 % kanë mendim negativ për rikualifikimin.

Në përgjithësi mësimehënësit të cilët janë duke vazhduar programin AKM, kanë një interesim për vazhdimin e arsimit në këtë program. Interesat e mësimehënësve për rikualifikim për karrierë dhe avancim profesional janë ato që vlerësohen më së shumti nga mësimehënësit.

Hipoteza ndihmëse e ngritur para fillimit të hulumtimit, se grupmosha e mësimehënësve 26-35 vjet janë më të interesuar se sa mësimehënësit e

grupmoshave të tjera, për pjesëmarrje në AKM, është mbështetur (grafikoni Nr. 2), ndërsa hipoteza që ka të bëjë me interesimin për rikualifikim në AKM, në bazë gjinie nuk është mbështetur, pasi që mësimdhënëset janë më të interesuara se sa mësimdhënësit për arsimimin gjatë gjithë jetës (grafikoni Nr. 1).

Në përgjithësi, mësimdhënësit dëshirojnë të arsimohen, jo vetëm për marrjen e një diplome, por edhe nga dëshira për të mësuar e hulumtuar gjëra të reja ngase aty ju epet mundësia për përvetësim të kompetencave të reja për mësimdhënie. (Tabela Nr. 2)

Rezultatet e hulumtimit tregojnë se rikualifikimi është i dëshiruar nga mësimdhënësit por, veçantitë dhe dallimet kanë një kuptim kur flitet për mbështetjen financiare. Në këtë aspekt mësimdhënësit janë koshient për nevojën e rikualifikimit, por vetëm gjysma e tyre janë të gatshëm të paguajnë vetë për të. (Tabela Nr. 2)

Lidhur me gatishmërinë për pagesën e studimeve të tyre, 62.5 % e mësimdhënësit kanë qëndrim pozitiv, 6.6 % kanë qëndrim neutral, ndërsa 30.9 % kanë qëndrim negativ.

Nga rezultatet e hulumtimit nuk mund të konkludojmë se nuk ka një lidhshmëri të rikualifikimit me ngritjen e pagës. Pra, interesimi nuk përcaktohet gjithnjë vetëm nga aspekti i përfitimit material.

Në interesimin e mësimdhënësve për pjesëmarrje në AKM, ndikojnë edhe faktorë tjerë si karriera e mësimdhënësit, etj. Kur vjen në shprehje karriera e mësimdhënësve dhe arsimimi i fëmijëve të tyre, mësimdhënësit, në rend të parë, e vendosin arsimimin e fëmijëve të tyre. (Tabela Nr. 2)

Ndikimi i drejtorit të shkollës

Vlerësimi nga ana e drejtorit të shkollës për trajnimet e kryera është një faktor i rëndësishëm që e kanë potencuar mësimdhënësit. (Tabela Nr. 2)

Faktori kohë

Pavarësisht nga angazhimet e mësimdhënësve, ata janë të gatshëm që kohën e tyre ta shfrytëzojnë për arsimimin gjatë gjithë jetës. (Tabela Nr. 2)

Rikualifikimin si rrezik për vend pune

Mësimdhënësit nuk e shohin rikualifikimin si rrezik për vendin e punës, por si mundësi për zhvillim profesional. (Tabela Nr. 2)

Rezultatet e këtij studimi mes tjerash e tregojnë rëndësinë e jashtëzakonshme që ka rikualifikimi i mësimdhënësve në shoqëritë e dijes, duke pasur parasysh natyrën e përballjes se presionit në rritje për t'i rifreskuar vazhdimisht njohurit dhe aftësitë e mësimdhënësve.

Nga analiza e rezultateve mund të përfundojmë se mësimdhënësit në përgjithësi kanë interes për t'u arsimuar dhe rikualifikuar në programin e AKM-së, gjë që mund të shihet nga tabela me numër 2.

Kjo nga fakti se përparimi në arsim, varet kryesisht nga kualifikimet dhe aftësia e mësimdhënësve në cilësinë e mësimdhënies dhe jo vetëm në sasi.

REKOMANDIMET

Në fund e shohim të arsyeshme të japim disa rekomandime që besojmë se do t'i kontribuojnë MAShT-t, AKM-së apo institucionit që do të jetë organizues dhe përgjegjës për rikualifikimin e mësimdhënësve në shërbim.

1. Profesioni i mësimdhënies duhet të shihet si një vazhdimësi, e cila përfshinë kualifikimin fillestar, trajnimet profesionale dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional.
2. Rikualifikimi i mësimdhënësve duhet zhvilluar edhe më tej përmes rrjetit të Universiteteve publike që merren me kualifikimin e mësimdhënësve me programe në një shkallë më të gjerë.
3. I tërë sistemi i rikualifikimit për mësimdhënësit duhet të jetë më efikas, ngase ka një seri pikash të dobëta në strukturë, në organizim dhe në sylabuse.
4. Të hartohen dhe të publikohen sylabus për rikualifikim të mësimdhënësve gjegjësisht kontributi i secilit profesor me botim të veçantë, ose materiale të tjera si dhe transparenca për pjesëmarrësit dhe përdoruesit.

5. MASHT-ti të sinkronizojë rikualifikimin e mësimdhënësve me tendencat e fundit në fushën e arsimimit, si një përshtatje e kualifikimit me zbatimin dhe efektin e mësimdhënies sipas paradigmës së re të mësimdhënies.
6. Rikualifikimi i mësimdhënësve të jetë në pajtim me frymën e kohës, përmes të gjitha modaliteteve të arsimimit duke përfshirë edhe atë online, në mënyrë që të promovohet ndryshimi i dëshiruar, madje edhe kur është i bazuar në modele të importuara.

Literatura

1. Abraham, H.Maslow. (2008). Drejt psikologjisë së Qenies, Tiranë. “Plejad”,
2. Bashkim, Azemi & Remzi, Bujari. (2013). *Bazat e kërkimit në edukim*, Prishtinë: Instituti Pedagogjik i Kosovës.
3. Azemi, Bashkim. (2014), Fjalor i pedagogjisë, Prishtinë, Instituti Pedagogjik i Kosovës
4. Briton, D. (1996). *The modern practice of Adult Education: A Post-Modern Critique*. Albany: State University of New York Press.
5. Grapci, L. (2011). *Këshillit Shtetëror për Licecnimin të Mësimdhënësve raport (National Council for Teacher Licece report)*. Prishtine: AKM.
6. Grapci, L. (2012). *Raport on the current situation of graduates in In-service Teacher Training program*. Prishtine: AKM.
7. Malcolm S. Knowles. 2005. *The adult learner*, London..
8. Malcolm S.Knoëles, Elwood F. Holton III, Richard A. Sëanson, 2005 *The Adult Learner*, , Gulf PublishingCompany, Houston,Texas.
9. Munoz- Chrobak, E. (2001). *Conceptualizations of reflection in teacher education*.Cornell University, Ithaca, NY.

Revista

1. Azemi, Bashkim - Rëndësia e komunikimit efektiv në mësimdhënie, revista „Heritage”, 2016. Strugë ISSN NR.1858-8561.
2. Azemi, Bashkim. (2013). Si të bëhesh një mësues më i mirë, Revista „Mësuesi i Kosovës “

3. Azemi, Bashkim.(2012) Të mësuarit e vetorganizuar dhe vetëdrejtuar, Revista „Kërkime Pedagogjike”, Prishtinë.
4. Cooper, L. & Von Kotze, A.(2000). Exploring the transformative potential of project based learning in university adult education. *Studies in the Education of Adults*, v. 32, no. 2, p. 212-229.
5. Wade, S. & Hammick, M. (1999). Action learning circles: Action learning in theory and practice. *Teaching in Higher Education*, v. 4, p. 163-179.
6. King, K.P. & Lawler, P.A.(2003). Trends and issues in the professional development of teachers of adults. *Neë Directions for Adult & Continuing Education*, v. 98, p. 5-13.
7. Pickles, T. (2000). Experiential Learning... on the Web., 2016. <http://www.reviewing.co.uk/research/experiential.learning.htm>.
8. Smith, M. K. (2002). Malcolm Knowles, informal adult education, self- direction and andragogy. *The Encyclopedia of Informal Education*. <http://www.infed.org/thinkers/et-knoël.htm>. October 10, 2016.
9. Merriam, S. B. (2001) Andragogy and self- directed learning: Pillars of adult learning theory. *Neë Directions for Adult & Continuing Education*, v. 89, p. 3-14.
10. Meziroë, J. (1998). On critical reflection. *Adult Education Quarterly*, 48(3), 185-198.
11. Arbërore, Berisha- Bicaj, Linda Grapci- Kotori (2013). In-service teacher training program– the functioning and CHALLENGES Konferenca e 1 Ndërkombëtare mbi kërkimin dhe edukimin - Sfidat drejt së ardhmes (ICRAE2013), 24-25 maj 2013, Universiteti i Shkodrës „Luigj Gurakuqi", Shkodër, Albania (<http://konferenca.unishk.edu.al/icrae2013/icraecd2013/doc/124.pdf>).
12. Cooper, L. & Von Kotze, A. (2000). Exploring the transformative potential of project based learning in university adult education. *Studies in the Education of Adults*, v. 32, no. 2, p. 212-229
13. OECD (2000), *Literacy in the information age: final report of the international adult literacy survey*, Statistics Canada.
14. *European Journal of Teacher Education*,nr. 1,2009. Milano
15. *European Journal of Teacher Education*,nr. 2,2007. Milano